

Riepina, I. M. "Dialektychni protyrichchia transformatsii resursiv v aktyvyu pidpriemstva" [Dialectical contradictions transforming resources into assets of the company]. *Ekonomichniy chasopys-XXI*, no. 11-12 (1) (2012): 34-36.

Sheer, A.-V. *Biznes-protsessy. Osnovnye poniatia. Teoriia. Metody* [Business processes. Basic concepts. Theory. Methods]. St. Petersburg: Vest-Metatekhnologiya, 2000.

Voronin, V. B. "Razvitie institutsionalnykh usloviy strategicheskogo upravleniia predpriatiem v informatsionnoy ekonomike" [Development of the institutional environment of strategic management in the information economy]. *Dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2006.

УДК 330.65

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

© 2015 КУЗЬМИНЧУК Н. В., ОЛЕКСЮК Т. В.

УДК 330.65

Кузьминчук Н. В., Олексюк Т. В. Аналіз фінансової безпеки підприємств машинобудування

Мета статті полягає у характеристиці особливостей реалізації фінансової безпеки підприємств машинобудування. При аналізі, систематизації та узагальненні наукових праць багатьох учених було обґрунтовано та проаналізовано систему показників фінансової безпеки підприємства. У результаті дослідження було реалізовано такі етапи: 1) обґрунтування застосування сукупності показників для оцінки рівня фінансової безпеки машинобудівного підприємства (на основі критеріального підходу); 2) аналітична обробка показників, що характеризують стан розвитку фінансової безпеки. Використання економіко-математичного методу кластерного аналізу дозволило розподілити підприємства за якісними ознаками стану розвитку фінансової безпеки по трьох рівнях: високий, середній та низький, а також здійснити співставлення станів розвитку за складовими фінансової безпеки. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розробка моделі заходів з метою протидії загрозам фінансової безпеки для підприємств із різним її станом.

Ключові слова: фінансова безпека, складові фінансової безпеки, кластерний аналіз, стан розвитку.

Рис.: 3. **Табл.:** 10. **Бібл.:** 10.

Кузьминчук Наталія Валеріївна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: nkuzminchuk@ukr.net

Олексюк Тетяна Василівна – аспірантка, кафедра економічної кібернетики та маркетингового менеджменту, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: otv4833@gmail.com

УДК 330.65

UDC 330.65

Кузьминчук Н. В., Олексюк Т. В. Анализ финансовой безопасности предприятий машиностроения

Цель статьи заключается в характеристике особенностей реализации финансовой безопасности предприятий машиностроения. При анализе, систематизации и обобщении научных трудов многих ученых была обоснована и проанализирована система показателей финансовой безопасности предприятия. В результате исследования были реализованы следующие этапы: 1) обоснование применения совокупности показателей для оценки уровня финансовой безопасности машиностроительного предприятия (на основе критериального подхода); 2) аналитическая обработка показателей, характеризующих состояние развития финансовой безопасности. Использование экономико-математического метода кластерного анализа позволило распределить предприятия по качественным признакам состояния развития финансовой безопасности на три уровня: высокий, средний и низкий, а также осуществить сопоставление состояний развития по составляющим финансовой безопасности. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является разработка модели мероприятий с целью противодействия угрозам финансовой безопасности для предприятий с различным ее состоянием.

Ключевые слова: финансовая безопасность, составляющие финансовой безопасности, кластерный анализ, состояние развития.

Рис.: 3. **Табл.:** 10. **Библ.:** 10.

Кузьминчук Наталья Валериевна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой экономической кибернетики и маркетингового менеджмента, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: nkuzminchuk@ukr.net

Олексюк Татьяна Васильевна – аспирантка, кафедра экономической кибернетики и маркетингового менеджмента, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: otv4833@gmail.com

Kuzminchuk N. V., Oleksiuk T. V. Analysis of Financial Security of Machine-Building Enterprises

The article is aimed to characterize the implementation of financial security of machine-building enterprises. In analysis, systematization and generalization of scientific works by many scientists, the system of indicators of financial security of enterprise has been substantiated and analyzed. As result of the study, the following steps have been implemented: 1) rationale for applying the set of indicators to assess the level of financial security of machine-building enterprise (criterion-based approach); 2) analytical processing of indicators characterizing the status of development of financial security. Using the economic-mathematical method of cluster analysis helped to distribute enterprises according to quality grounds in terms of status of financial security by three following levels: high, middle and low, as well as to implement comparison of development states by the components of financial security. Prospect of further research in this area is to develop a model of activities to counter threats to financial security for enterprises with different status of financial security.

Key words: financial security, financial security components, cluster analysis, status of development.

Pic.: 3. **Tabl.:** 10. **Bibl.:** 10.

Kuzminchuk Nataliya V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department of Economic Cybernetics and Marketing Management, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: nkuzminchuk@ukr.net

Oleksiuk Tetiana V. – Postgraduate Student, Department of Economic Cybernetics and Marketing Management, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: otv4833@gmail.com

Здійснення аналізу фінансової безпеки підприємств машинобудування обумовлене, по-перше, необхідністю всебічного наукового обґрунтування та аналізу системи показників фінансової безпеки підприємства, виявлення факторів (погроз), що приводять до її втрати з метою вибору та реалізації заходів, які протидіють такій тенденції, та, по-друге, формуванням стратегії управління фінансовою безпекою з метою досягнення стійкості у довгостроковій перспективі.

Основні характеристики, особливості функціонування, критерії та показники ідентифікації фінансової безпеки відображено в роботах українських та зарубіжних вчених, зокрема: Ареф'євої О. В., Кузенко Т. Б. [1], Бланка І. А. [2], Горячевої К. С. [3], Донець Л. І., Ващенко Н. В. [4], Медведевої І. Б., Погосової М. Ю. [5], Ілляшенко С. Н. [6] та ін. Проте, проведений аналіз джерел потребує обґрунтування всього комплексу параметрів, що можуть бути покладено в основу формування системи показників фінансової безпеки підприємства з метою оцінки їх стану та тенденцій розвитку (на прикладі машинобудування).

У зв'язку з цим *мета* статті є полягає в аналітичному забезпеченні характеристики стану фінансової безпеки машинобудівного підприємства.

Теоретичну та методологічну основу досліджень склали наукові праці та методичні розробки вітчизняних і зарубіжних фахівців, що аналізують основні напрями реалізації фінансової безпеки. Крім того, у процесі дослідження було використано методи: економіко-математичного моделювання (кластерний аналіз), системного аналізу економічних явищ, графічний метод.

Формування інформаційного простору для оцінювання здійснено на основі підбору комплексу (системи) показників за обраними напрямками, що пропонується здійснити шляхом реалізації таких етапів (*рис. 1*).

1 етап. Обґрунтування застосування сукупності показників для оцінки рівня фінансової безпеки машинобудівного підприємства.

1.1. Формування загальної системи індикаторів характеристики фінансової безпеки на основі критеріального підходу. «Під системою показників, що характеризують певне економічне чи соціальне явище, розуміється сукупність взаємозалежних величин, які всебічно відображають стан і розвиток даного суб'єкта чи явища» [7, с. 75].

Включення представлених на *рис. 1* показників фінансової безпеки до аналізованих пропонується здійснювати на основі критеріального методу, що передбачає висування критеріїв (вимог) та встановлення відповідності обраних показників цим критеріям. Критеріальний підхід ґрунтується на характеристиці фінансової безпеки за показниками, які відповідають загальним та аналітичним критеріям, забезпечуючи точність, достовірність, системність та комплексність оцінювання [8, 9, с. 7-8].

1.1. Формування загальних критеріїв відбору показників:

- 1) можливість чіткого визначення алгоритму розрахунку;
- 2) можливість визначення позитивного значення/напрямку змін;

3) доступність інформації для розрахунків

1.2. Формування аналітичних критеріїв відбору показників:

- 1) перевірка на ефект мультиколінеарності;
- 2) використання мінімальної кількості за умов збереження якості оцінки;
- 3) забезпечення відносності аналізованих показників.

2 етап. Аналітична обробка показників, що характеризують стан розвитку фінансової безпеки.

2.1. Фундаментальна діагностика стану розвитку фінансової безпеки машинобудівного підприємства за складовими. Показники, що розраховуються, повинні давати системну (цілісну) характеристику стану фінансової безпеки підприємств, зокрема, визначені у роботі її складові: бюджетна, грошова, страхова, банківська, фондова, кредитна, інвестиційна, фінансово-технологічна та стратегічна.

2.2. Аналітична обробка показників рівня організаційно-управлінського потенціалу та конкурентостійкості підприємства (*п. 2, рис. 1*) здійснено на основі використання кластерного аналізу (метод *k*-середніх) [10].

Розрахунки проведено на основі даних річної фінансової звітності за 2010–2014 рр. семи підприємств машинобудування України. Використання кластерного аналізу як інструменту дозволило скоротити розмірність даних за якісними ознаками трьох рівнів: високий, середній, низький у динаміці.

Формулювання мети та завдань кластерного аналізу з позиції даної роботи представлено на *рис. 2*.

Для інтерпретації результатів розрахунків представлені значення показників для кожного кластера за складовими фінансової стійкості (*табл. 1 – табл. 9*). Так, виходячи з представлених результатів проведеного аналізу, маємо інформацію про відносний стан розвитку складових фінансової безпеки машинобудівних підприємств, що сформовано на основі класифікаційних ознак (у даному випадку – профілів кластера) та інтервали шкали *k*-середніх.

2.4. Розподіл підприємств за станом розвитку фінансової безпеки здійснено шляхом поділу на групи та надано в *табл. 10*.

Виходячи з *табл. 10*, видно, що жодне з аналізованих підприємств не займає лідерських позицій з огляду досягнення високого стану розвитку фінансової безпеки протягом усього періоду, який аналізується. Проте, у ПАТ «Смілянський електромеханічний завод» за більшістю складових спостерігається високий стан розвитку фінансової безпеки (виявлено високий рівень аналізованих показників) за період 2010 р., 2013–2014 рр. ПАТ «Укрелектромаш» і ПАТ «ХЕАЗ» також досягли високої фінансової безпеки за останній період (2013–2014 рр.). Деякі підприємства (наприклад, ПАТ «Електромашина») мають стабільний середній стан розвитку фінансової безпеки.

2.5. Співставлення станів розвитку фінансової безпеки за складовими.

Рис. 1. Етапи формування аналітичного забезпечення характеристики фінансової безпеки підприємств машинобудування

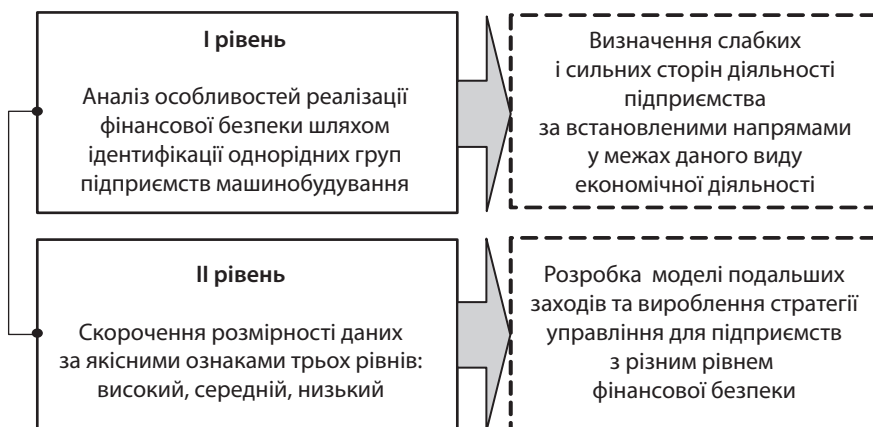

Рис. 2. Завдання кластерного аналізу фінансової безпеки підприємств машинобудівного комплексу

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку бюджетної складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку бюджетної складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх				
	Частка податку на прибуток у величині прибутку	Заборгованість до бюджету	Співвідношення активів підприємства до його зобов'язань за платежами до бюджету	Частка податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у подальших періодах, у чистому прибутку	Найменш ліквідна частка оборотних активів
	[1,78; 0,59] висока (0,59; -0,59) середня (-0,59; -1,79) низька	[1,78; 0,59] низька (0,59; -0,59) середня (-0,59; -1,79) висока	[1,78; 0,59] високе (0,59; -0,59) середнє (-0,59; -1,79) низьке	[1,78; 0,59] висока (0,59; -0,59) середня (-0,59; -1,79) низька	[1,78; 0,59] висока (0,59; -0,59) середня (-0,59; -1,79) низька
Кластер 1 (середній)	Середня	Середня	Високе	Висока	Середня
Кластер 2 (високий)	Середня	Середня	Високе	Середня	Середня
Кластер 3 (низький)	Середня	Середня	Середнє	Висока	Середня

Таблиця 2

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку грошової складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку грошової складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх		
	Частка поточних фінансових інвестицій в активах	Частка фінансових інвестицій у загальній сумі інвестицій	Покриття оборотного капіталу надходженнями та виплатами коштів, пов'язаних із залученням додаткового акціонерного капіталу
	[1,50; 0,50] висока (0,50; -0,50) середня (-0,50; -1,50) низька	[1,50; 0,50] висока (0,50; -0,50) середня (-0,50; -1,50) низька	[1,50; 0,50] високе (0,50; -0,50) середнє (-0,50; -1,50) низьке
Кластер 1 (високий)	Середня	Середня	Високе
Кластер 2 (низький)	Низька	Середня	Низьке
Кластер 3 (середній)	Середня	Висока	Низьке

Таблиця 3

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку страхової складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку страхової складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх	
	Сума капіталу, що зарезервовано підприємством на кожну гривню власного капіталу	Частка поточних зобов'язань підприємства, що включає найменш ризиковані джерела фінансування оборотних активів
	[0,22; 0,14] висока (0,14; 0,07) середня (0,07; -0,001) низька	[0,22; 0,14] висока (0,14; 0,07) середня (0,07; -0,001) низька
Кластер 1 (високий)	Висока	Низька
Кластер 2 (середній)	Середня	Низька
Кластер 3 (низький)	Низька	Низька

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку банківської складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку банківської складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх					
	Покриття поточних зобов'язань оборотними активами	Ризик банкрутства	Частка довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел фінансування	Можливості підприємства виконувати свої кредитні зобов'язання	Дохідність позикового капіталу	Співвідношення отриманих і погашених позик
	[1,99; 1,10] високе (1,1; 0,20] середнє (0,20; -0,69] низьке	[1,99; 1,10] високий (1,1; 0,20] середній (0,20; -0,69] низький	[1,99; 1,10] висока (1,1; 0,20] середня (0,20; -0,69] низька	[1,99; 1,1] високі (1,1; 0,20] середні (0,20; -0,69] низькі	[1,99; 1,10] висока (1,1; 0,20] середня (0,20; -0,69] низька	[1,99; 1,10] високе (1,1; 0,20] середнє (0,20; -0,69] низьке
Кластер 1 (низький)	Середнє	Високий	Висока	Низькі	Низька	Високе
Кластер 2 (високий)	Високе	Низький	Висока	Середні	Середня	Високе
Кластер 3 (середній)	Низьке	Низький	Висока	Високі	Низька	Високе

Таблиця 5

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку фондової складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку фондової складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх			
	Дохідність дивідендної політики підприємства	Прибуток на 1 акцію	Участь акціонерного капіталу у загальній сумі джерел фінансування	Зростання номінальної вартості акцій
	[1,28; 0,45] висока (0,45; -0,38] середня (-0,38; -1,21] низька	[1,28; 0,45] високий (0,45; -0,38] середній (-0,38; -1,21] низький	[1,28; 0,45] висока (0,45; -0,38] середня (-0,38; -1,21] низька	[1,28; 0,45] високе (0,45; -0,38] середнє (-0,38; -1,21] низьке
Кластер 1 (середній)	Низька	Середній	Середня	Високе
Кластер 2 (низький)	Низька	Середній	Висока	Низьке
Кластер 3 (високий)	Середня	Високий	Низька	Високе

Таблиця 6

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку кредитної складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку кредитної складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх			
	Кількість (протягом року) погашень кредиторської заборгованості	Кількість оборотів дебіторської заборгованості	Питома вага кредиторської заборгованості у складі поточних зобов'язань	Достатність грошових коштів, які будуть перераховані від дебіторів, для покриття найбільш строків зобов'язань
	[1,44; 0,62] висока (0,62; -0,16] середня (-0,16; -0,97] низька	[1,44; 0,62] висока (0,62; -0,16] середня (-0,16; -0,97] низька	[1,44; 0,62] висока (0,62; -0,16] середня (-0,16; -0,97] низька	[1,44; 0,62] висока (0,62; -0,16] середня (-0,16; -0,97] низька
Кластер 1 (низький)	Висока	Середня	Низька	Низька
Кластер 2 (середній)	Низька	Низька	Низька	Висока
Кластер 3 (високий)	Низька	Висока	Низька	Середня

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку інвестиційної складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку інвестиційної складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх				
	Дохідність грошових потоків підприємства	Дохідність залишків грошових потоків підприємства	Здатність підприємства генерувати ресурси в процесі фінансової діяльності для виконання поточних зобов'язань	Забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів	Здатність підприємства генерувати ресурси в процесі операційної діяльності для виконання поточних зобов'язань
	[0,82; 0,02] високий (0,02; -0,77) середній (-0,77; -1,57) низький	[0,82; 0,02] високий (0,02; -0,77) середній (-0,77; -1,57) низький	[0,82; 0,02] високий (0,02; -0,77) середній (-0,77; -1,57) низький	[0,82; 0,02] високий (0,02; -0,77) середній (-0,77; -1,57) низький	[0,82; 0,02] високий (0,02; -0,77) середній (-0,77; -1,57) низький
Кластер 1 (середній)	Середній	Середня	Високе	Низька	Середня
Кластер 2 (високий)	Середній	Середня	Високе	Середня	Середня
Кластер 3 (низький)	Середній	Середня	Середнє	Низка	Середня

Таблиця 8

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку фінансово-технологічної складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку фінансово-технологічної складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх	
	Частина необоротних активів, яка фінансується за рахунок залучених коштів	Частина авторських прав у загальному обсязі необоротних активів
	[0,24; 0,16] висока (0,16; 0,08] середня (0,08; 0] низька	[0,24; 0,16] висока (0,16; 0,08] середня (0,08; 0] низька
Кластер 1 (високий)	Висока	Низька
Кластер 2 (середній)	Середня	Низька
Кластер 3 (низький)	Низька	Низька

Таблиця 9

Інтерпретація та профілювання кластерів за відносним станом розвитку стратегічної складової фінансової безпеки

Кластер, що характеризує відносний стан розвитку стратегічної складової	Профіль кластера та інтервали шкали k-середніх			
	Ділова активність підприємства	Вартість об'єкта оцінювання на підставі очікуваного доходу від його використання	Частина загальної вартості активів підприємства, яка сформована за рахунок найбільш надійних джерел фінансування	Дохідність готової продукції
	[1,31; 0,43] висока (0,43; -0,46] середня (-0,46; -1,34] низька	[1,31; 0,43] висока (0,43; -0,46] середня (-0,46; -1,34] низька	[1,31; 0,43] висока (0,43; -0,46] середня (-0,46; -1,34] низька	[1,31; 0,43] висока (0,43; -0,46] середня (-0,46; -1,34] низька
Кластер 1 (низький)	Висока	Низька	Середня	Низька
Кластер 2 (середній)	Середня	Висока	Середня	Низька
Кластер 3 (високий)	Висока	Низька	Висока	Середня

Загальні результати кластерного аналізу для характеристики стану фінансової безпеки

Рік	Підприємство	Стан розвитку показників фінансової безпеки									
		Бюджетна складова	Грошова складова	Страхова складова	Банківська складова	Фондова складова	Кредитна складова	Інвестиційна складова	Фінансово-технологічна складова	Стратегічна складова	Узагальнений показник розвитку
2010	ПАТ «Електромашина»	В	Н	В	В	С	Н	С	С	Н	С
2011		В	Н	С	С	Н	Н	С	В	Н	С
2012		В	Н	С	В	Н	Н	С	С	Н	С
2013		В	С	Н	С	Н	В	С	Н	Н	С
2014		В	С	Н	С	Н	В	В	Н	В	С
2010	ПАТ «Укрелектромаш»	С	С	Н	Н	В	В	В	С	С	С
2011		С	С	Н	Н	В	В	Н	В	С	С
2012		В	С	Н	С	В	В	В	С	В	С
2013		В	В	Н	С	В	В	В	В	В	В
2014		В	В	Н	С	В	В	В	С	Н	В
2010	ПАТ «Укрелектроапарат»	В	В	Н	Н	С	В	С	Н	Н	С
2011		В	В	Н	С	Н	Н	С	Н	С	С
2012		В	С	Н	Н	Н	Н	С	Н	С	Н
2013		С	С	Н	С	Н	В	С	Н	С	С
2014		С	С	С	С	Н	Н	С	Н	С	С
2010	ПАТ «ХЕАЗ»	В	Н	Н	В	Н	С	В	В	Н	С
2011		В	Н	Н	В	Н	С	В	В	Н	С
2012		В	В	Н	С	Н	С	В	Н	С	С
2013		В	В	Н	В	Н	С	В	С	В	В
2014		В	В	Н	В	Н	С	В	С	В	В
2010	ПАТ «Смілянський електромеханічний завод»	В	В	В	С	В	В	С	Н	Н	В
2011		В	С	В	Н	В	Н	В	Н	С	С
2012		Н	С	Н	В	В	В	С	Н	В	С
2013		В	С	В	Н	В	В	В	Н	В	В
2014		В	С	Н	В	В	В	Н	Н	В	В
2010	ПАТ «Електродвигун»	В	В	Н	В	Н	Н	В	Н	В	В
2011		В	Н	Н	В	Н	Н	Н	Н	В	Н
2012		В	В	С	В	Н	Н	В	Н	В	В
2013		В	В	С	В	Н	Н	В	Н	В	В
2014		В	В	С	В	Н	Н	С	Н	С	С
2010	ПАТ «Електромотор»	В	Н	Н	В	С	Н	С	Н	Н	Н
2011		В	Н	Н	В	В	Н	Н	Н	Н	Н
2012		В	Н	Н	С	С	Н	С	Н	С	С
2013		В	Н	Н	В	С	Н	В	Н	Н	Н
2014		В	Н	Н	В	В	Н	Н	Н	В	Н

Примітка: В – високий; С – середній; Н – низький.

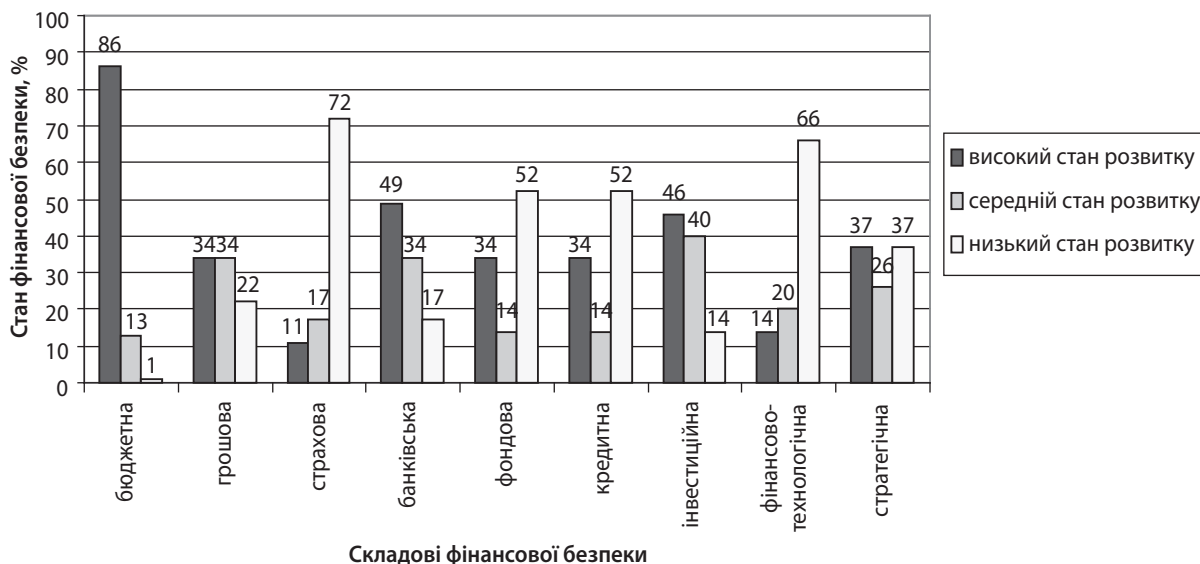

Рис. 3. Розподіл станів розвитку фінансової безпеки за складовими (2010–2014 рр.).

Використовуючи дані про частку відповідного відносного стану розвитку (високого, середнього, низького) у загальному обсязі, систематизовано таку аналітичну інформацію (рис. 3).

Так, виходячи з рис. 3, підприємства машинобудування у період 2010–2014 рр. мали найбільшу питому вагу високого стану розвитку бюджетної складової (86%), а також банківської та інвестиційної (49% і 46% відповідно). При цьому не спостерігалось доволі значних часток середнього стану розвитку фінансової безпеки серед її напрямів: відсоток коливається від 14% до 34%. Має місце також доволі незначна частка низького стану розвитку фінансової безпеки, зокрема, найбільше її значення (66%) характерне для фінансово-технологічної складової, а найменше (1%) – для бюджетної.

ВИСНОВКИ

Кожне підприємство має власні характеристики економічної діяльності, що передбачає врахування специфіки реалізації управління з огляду забезпечення фінансової безпеки.

Перспективним напрямом досліджень вважаємо більш точне визначення реальних факторів впливу на показники фінансової безпеки машинобудівних підприємств з метою формування напрямів реалізації її підвищення в рамках відповідної стратегії управління. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1. – С. 98 – 103.
2. Бланк І. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Горячева С. К. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства / С. К. Горячева // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, УАБС, 2004. – Т. 9. – С. 26.
4. Донець Л. І. Економічна безпека підприємства / Л. І. Донець, Н. В. Ващенко – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 240 с.
5. Медведєва І. Б. Діагностування безпеки промислового підприємства у тривірневій системі фінансових відносин: монографія / І. Б. Медведєва, М. Ю. Погосова. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011. – 264 с.

6. Ильяшенко С. Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С. Н. Ильяшенко // Актуальные проблемы экономики. – 2003. – № 3. – С. 12 – 19.

7. Азаренков Г. Ф. Економічний аналіз: [навчальн. посібник для студ. вищ. навч. закл.] / Г. Ф. Азаренков, З. Ф. Петряєва. – Харків: Видавництво ХДЕУ, 2003. – 208 с.

8. Модели та методи соціально-економічного прогнозування: [підручник] / Геєць В. М., Клебанова Т. С., Черняк О. І., Іванов В. В., Дубровіна Н. А., Ставицький А. В. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 369 с.

9. Огієнко А. Д. Економічний аналіз / А. Д. Огієнко, Г. А. Іваненко. – Харків: Видавництво ХНЕУ, 2007. – 68 с.

10. Егоршин О. О. Методи багатовимірної статистичного аналізу: навч. посібник / О. О. Егоршин, А. М. Зосімов, В. С. Пonomаренко. – К.: ІЗМН. – 1998. – 208 с.

REFERENCES

- Arefieva, O. V., and Kuzenko, T. B. "Ekonomiczni osnovy formuvannya finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky" [Economic Foundations of the financial component of economic security]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 1 (2009): 98-103.
- Azarenkov, H. F., and Petriaiava, Z. F. *Ekonomiczni analiz* [Economic Analysis]. Kharkiv: KhDEU, 2003.
- Blank, I. A. *Upravlenie finansovoy bezopasnostiu predpriatiia* [Management of financial security company]. Kyiv: Elga; Nika-Tsentr, 2004.
- Donets, L. I., and Vashchenko, N. V. *Ekonomiczna bezpeka pidpriemstva* [Economic security]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2008.
- Horiachieva, S. K. "Otsinka rivnia finansovoi bezpeky pidpriemstva" [Evaluation of financial security]. *Problemy i perspektivy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*, vol. 9 (2004): 26-.
- Heiets, V. M. *Modeli ta metody sotsialno-ekonomichnoho prohnozuvannya* [Models and methods of social and economic forecasting]. Kharkiv: INZHEK, 2005.
- Iliashenko, S. N. "Sostavliaiushchie ekonomicheskoy bezopasnosti predpriatiya i podkhody k ikh otsenke" [Components of economic security and approaches to assessment]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 3 (2003): 12-19.
- Medvedieva, I. B., and Pogosova, M. Yu. *Diahnostuvannya bezpeky promyslovoho pidpriemstva u tryrivnevii systemi finansovykh vidnosyn* [Diagnosing the safety of industrial enterprises in the three-tier system of financial relations]. Kharkiv: KhNEU, 2011.
- Ohiienko, A. D., and Ivanenko, H. A. *Ekonomiczni analiz* / A. D. Ohiienko, H. A. Ivanenko. – Kh.: KhNEU, 2007.
- Yehorshyn, O. O., Zosimov, A. M., and Ponomarenko, V. S. *Metody bahatovymirnoho statystychnoho analizu* [Methods of multivariate statistical analysis]. Kyiv: IZMN, 1998.